

Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών για την Προστασία των Ανηλίκων που στερούνται της προσωπικής τους ελευθερίας¹

Υιοθετήθηκαν με το από 14 Δεκεμβρίου 1990 Νο. 45/113 ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών
Κείμενο : Παράρτημα στην Απόφαση 45/113 της Γενικής Συνέλευσης

I. Θεμελιώδεις Αρχές

1. Το σύστημα της δικαιοσύνης των ανηλίκων πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα δικαιώματα και την ασφάλεια και να προάγει την φυσική και πνευματική ευημερία τους. Η φυλάκιση θα πρέπει να επιβάλλεται ως εσχάτη λύση.

2. Οι ανήλικοι πρέπει να στερούνται της προσωπικής τους ελευθερίας σύμφωνα με τις αρχές και τις διαδικασίες που αποτυπώνονται σε αυτούς τους Κανόνες και τους Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών για τις Ελάχιστες εγγυήσεις της Διοίκησης της Δικαιοσύνης για τους Ανηλίκους (Κανόνες Beijing). Η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας των ανηλίκων θα πρέπει να επιβάλλεται ως εσχάτη λύση, για την ελάχιστη αναγκαία περίοδο και θα πρέπει να περιορίζεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Η διάρκεια της ποινής θα πρέπει να ορίζεται από δικαστική αρχή, χωρίς να αποκλείεται η δυνατότητα της απόλυσης σε χρόνο προγενέστερο.

3. Οι Κανόνες αποσκοπούν στην υιοθέτηση των ελάχιστων κριτηρίων που δέχονται τα Ηνωμένα Έθνη για την προστασία των ανηλίκων που στερούνται, με οποιαδήποτε μορφή, της προσωπικής τους ελευθερίας, και είναι σύμφωνοι με τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες αποσκοπώντας στην εξισορρόπηση των δυσάρεστων συνεπειών κάθε μορφής κράτησης και στην υποστήριξη της κοινωνικής επανένταξης των ανηλίκων.

4. Οι Κανόνες πρέπει να εφαρμόζονται αντικειμενικά, χωρίς διάκριση λόγω φυλής, χρώματος, φύλου, ηλικίας, γλώσσας, θρησκείας, εθνικότητας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, πολιτισμικών απόψεων ή πρακτικών, παρουσίας, γέννησης, οικογενειακής κατάστασης, εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής και αναπηρίας. Οι πολιτιστικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις, πρακτικές και οι απόψεις περί ηθικής του ανηλίκου πρέπει να τυγχάνουν σεβασμού.

5. Οι Κανόνες συντάσσονται και υιοθετούνται προκειμένου να χρησιμεύσουν ως κατάλληλα κριτήρια αναφοράς και για να ενθαρρύνουν και να καθοδηγούν τους επαγγελματίες που ασχολούνται με την διαχείριση του συστήματος της δικαιοσύνης των ανηλίκων.

6. Οι Κανόνες πρέπει να είναι διαθέσιμοι στην εθνική γλώσσα των αξιωματούχων της δικαιοσύνης των ανηλίκων. Οι ανήλικοι που δεν κατανοούν και δεν μιλούν άπταιστα την γλώσσα που ομιλείται από το προσωπικό του κέντρου κράτησής τους δικαιούνται, όταν και όποτε είναι απαραίτητο, τις δωρεάν υπηρεσίες διερμηνέα, ειδικότερα κατά την διάρκεια ιατρικών εξετάσεων καθώς και κατά τις πειθαρχικές διαδικασίες.

7. Όταν είναι αναγκαίο, τα Κράτη πρέπει να ενσωματώνουν τους Κανόνες στην νομοθεσία τους ή να την τροποποιούν σύμφωνα με αυτούς και να παρέχουν αποτελεσματικά μέσα στην περίπτωση παραβίασής τους, συμπεριλαμβανομένης αποζημιώσεως, όταν οι ανήλικοι είναι θύματα τραυματισμών. Τα Κράτη πρέπει να συντονίζουν την εφαρμογή αυτών των Κανόνων.

8. Οι αρμόδιες αρχές αναζητούν τρόπους για να επιστήσουν στην κοινή γνώμη την προσοχή στο γεγονός ότι η φροντίδα των κρατούμενων ανηλίκων και η προετοιμασία τους για την ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία αποτελεί υψίστης σημασίας κοινωνική υπηρεσία και για το σκοπό αυτό πρέπει να αναληφθούν ενεργά πρωτοβουλίες προκειμένου να επιτευχθεί ανοικτή επικοινωνία μεταξύ των ανηλίκων και της τοπικής κοινότητας.

9. Καμία από τις διατάξεις που περιλαμβάνεται σε αυτούς τους Κανόνες δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως αποκλείουσα την εφαρμογή των σχετικών με τα δικαιώματα του ανθρώπου κειμένων και κριτηρίων των Ηνωμένων Εθνών, τα οποία έχουν αναγνωρισθεί από την διεθνή κοι-

¹ Μετάφραση: Γραφείο της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Αθήνα

νότητα, ότι διασφαλίζουν με καλλίτερο τρόπο τα δικαιώματα, την φροντίδα και την προστασία των ανηλίκων, των παιδιών και όλων των νεαρών ατόμων.

10. Στην περίπτωση που η πρακτική εφαρμογή των ειδικών Κανόνων που περιλαμβάνονται στα κεφάλαια II έως V αντιφάσκει με τους Κανόνες που περιλαμβάνονται στο παρόν κεφάλαιο, θεωρείται ως κύρια προϋπόθεση η συμμόρφωση με το τελευταίο.

II. Σκοπός και Εφαρμογή των Κανόνων

11. Προκειμένου για την εφαρμογή των Κανόνων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθοι ορισμοί :

α. ανήλικος είναι κάθε πρόσωπο του οποίου η ηλικία είναι κάτω των δέκα οκτώ ετών. Το κατώτατο όριο ηλικίας σύμφωνα με το οποίο απαγορεύεται να στερείται της προσωπικής του ελευθερίας ένα παιδί καθορίζεται με νόμο,

β. η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας σημαίνει κάθε μορφή κράτησης ή φυλάκισης ή ο εγκλεισμός του προσώπου σε δημόσιο ή ιδιωτικό χώρο κράτησης, που επιβάλλεται με διάταξη δικαστικής, διοικητικής ή άλλης δημόσιας αρχής και που το πρόσωπο δεν επιτρέπεται να εγκαταλείψει με τη θέλησή του.

12. Η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας πρέπει να πραγματοποιείται σε συνθήκες και σε περιστάσεις που εξασφαλίζουν τον σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου των ανηλίκων. Για τους ανήλικους που κρατούνται σε εγκαταστάσεις κράτησης πρέπει να διασφαλίζεται η ουσιαστική άσκηση δραστηριοτήτων και συμμετοχής σε προγράμματα, που αναπτύσσουν και υποστηρίζουν την υγεία τους, τον αυτοσεβασμό τους, που ενθαρρύνουν το αίσθημα της ευθύνης και προάγουν τη συμπεριφορά και τις ικανότητες εκείνες που θα τους βοηθήσουν να αναπτύξουν το δυναμικό τους ως μέλη της κοινωνίας.

13. Οι ανήλικοι που στερούνται της προσωπικής τους ελευθερίας δεν πρέπει - λόγω αιτίας που αναφέρεται στο καθεστώς τους - να πάψουν να απολαμβάνουν των ατομικών, οικονομικών, πολιτικών, κοινωνικών ή πολιτιστικών δικαιωμάτων που προβλέπονται από το εθνικό ή το διεθνές δίκαιο και τα οποία συμβιβάζονται με την στέρηση της προσωπικής ελευθερίας τους.

14. Η προστασία των ατομικών δικαιωμάτων των ανηλίκων διασφαλίζεται από την αρμόδια αρχή αποδίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στη νομιμότητα της εφαρμογής των μέτρων κράτησης, ενώ οι στόχοι της κοινωνικής ενσωμάτωσης εξασφαλίζονται με τακτές επιθεωρήσεις και με την εφαρμογή άλλων μέσων ελέγχου, σύμφωνα με τα διεθνή κριτήρια, τους εθνικούς νόμους και κανονισμούς, από νόμιμα συστημένη αρχή που έχει ως έργο να επισκέπτεται τους ανήλικους και η οποία δεν υπάγεται στο σφραγιστικό κατάστημα όπου κρατούνται οι ανήλικοι.

15. Οι Κανόνες εφαρμόζονται σε όλους τους τύπους και σε όλες τις μορφές κράτησης όπου οι ανήλικοι στερούνται της προσωπικής τους ελευθερίας. Τα κεφάλαια I, II, IV και V των Κανόνων εφαρμόζονται σε όλα τα καταστήματα κράτησης των ανηλίκων και το κεφάλαιο III εφαρμόζεται ειδικά στους ανήλικους που κρατούνται ή που αναμένουν να εκδικασθεί η υπόθεσή τους.

16. Οι Κανόνες εφαρμόζονται στο πλαίσιο της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής κατάστασης που επικρατεί στα συμβαλλόμενα κράτη.

III. Ανήλικοι υπό κράτηση ή αναμένοντες την εκδίκαση της υπόθεσής τους

17. Οι ανήλικοι που κρατούνται ή που αναμένουν την εκδίκαση της υπόθεσής τους τεκμαίρεται ότι είναι αθώοι και πρέπει να τυγχάνουν της μεταχείρισης αθώων. Η κράτηση πριν από την δίκη πρέπει να αποφεύγεται στο μέτρο του δυνατού και να περιορίζεται σε εξαιρετικές περιστάσεις. Κατά συνέπεια, πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να υιοθετηθούν

εναλλακτικές της φυλάκισης μορφές. Όταν όμως παρόλα αυτά εφαρμόζεται το μέτρο της προληπτικής κράτησης, τα Δικαστήρια Ανηλίκων και τα ανακριτικά έγγραφα πρέπει να εξετάζουν κατά προτεραιότητα τις περιπτώσεις αυτές διασφαλίζοντας έτσι τη συντομότερη περίοδο κράτησης. Οι ανήλικοι που αναμένουν την εκδίκαση της υπόθεσής τους πρέπει να κρατούνται χωριστά από τους ήδη καταδικασθέντες ανήλικες.

18. Οι συνθήκες κράτησης των ανήλικων που αναμένουν την εκδίκαση της υπόθεσής τους πρέπει να είναι σύμφωνες με τους παρακάτω κανόνες, και με τις συμπληρωματικές διατάξεις, που είναι αναγκαίες και απαραίτητες, λαμβανομένων υπόψη των προϋποθέσεων του τεκμηρίου της αθωότητας, της διάρκειας της κράτησης και του νομικού καθεστώτος καθώς και των περιστάσεων της ηλικίας. Αυτές οι διατάξεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν, αλλά όχι αναγκαία να περιορίζονται μόνον, τα εξής :

α. οι ανήλικοι δικαιούνται παροχής νομικών συμβουλών και υποβολής αίτησης για δωρεάν νομική βοήθεια, όταν αυτή προβλέπεται, καθώς και της τακτικής επικοινωνίας με τους νομικούς συμβούλους τους. Η ιδιωτικότητα και η εμπιστευτικότητα πρέπει να διασφαλίζονται σε όλες αυτές τις επικοινωνίες,

β. πρέπει να παρέχονται - χωρίς να είναι απαιτητό - στους ανήλικους, όταν αυτό είναι εφικτό, οι ευκαιρίες να συνεχίζουν την εργασία τους και να αμείβονται για αυτήν καθώς και να συνεχίζουν την εκπαίδευσή τους ή την επιμόρφωσή τους. Η εργασία, η εκπαίδευση ή η επιμόρφωση δεν πρέπει να οδηγούν στην συνέχιση της κράτησης,

γ. οι ανήλικοι δικαιούνται να παραλαμβάνουν και να έχουν είδη και αντικείμενα για τις ελεύθερες ώρες και την ψυχαγωγία τους, εφόσον επιτρέπονται από τα συμφέροντα της διοίκησης της δικαιοσύνης.

IV. Διαχείριση των σωφρονιστικών καταστημάτων ανηλίκων

A. Αρχεία

19. Όλες οι εκθέσεις, συμπεριλαμβανομένων των νομικών και ιατρικών αρχείων και των αρχείων των πειθαρχικών διαδικασιών καθώς και όλα τα άλλα έγγραφα που αφορούν στον τύπο, στο περιεχόμενο και στις λεπτομέρειες της μεταχείρισης, πρέπει να είναι εμπιστευτικά, πρέπει να ενημερώνονται, να έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε αυτά μόνον τα πρόσωπα τα οποία επιτρέπεται και να ταξινομούνται με τρόπο εύκολα κατανοητό. Όταν είναι δυνατόν, κάθε ανήλικος δικαιούται να αμφισβητεί κάθε γεγονός ή άποψη που περιλαμβάνεται στον φάκελό του ώστε να επιτρέπεται η διόρθωση των λανθασμένων, αβάσιμων ή άδικων δηλώσεων. Προϋπόθεση για την άσκηση του δικαιώματος αυτού είναι η ύπαρξη διαδικασιών που επιτρέπουν σε κατάλληλο τρίτο μέρος την πρόσβαση στον φάκελο και την παροχή συμβουλών σε σχέση με το φάκελλο. Με την απόλυση, οι φάκελοι των ανηλίκων πρέπει να σφραγίζονται, και σε χρόνο κατάλληλο, να καταστρέφονται.

20. Κανένας ανήλικος δεν γίνεται δεκτός σε κατάσταση σωφρονιστικό χωρίς ισχυρή δεσμευτική διαταγή δικαστικής, διοικητικής ή άλλης δημόσιας αρχής. Οι λεπτομέρειες αυτής της διαταγής πρέπει να ενσωματώνονται αμέσως στους καταλόγους. Κανένας ανήλικος δεν κρατείται σε σωφρονιστικό κατάστημα όπου δεν τηρούνται παρόμοιοι κατάλογοι.

B. Είσοδος, Αρχεία, Κίνηση και Μετακίνηση

21. Σε κάθε κατάσταση όπου κρατούνται ανήλικοι τηρούνται πλήρη και ασφαλή αρχεία για κάθε ανήλικο που περιλαμβάνουν τις παρακάτω πληροφορίες:

α. πληροφορίες για την ταυτότητα του ανήλικου,

β. το γεγονός και τα αίτια της κράτησης και την αρχή που εξέδωσε την διαταγή κράτησης,

γ. την ημερομηνία και την ώρα εισόδου στην φυλακή, την ημερομηνία και την ώρα μεφοράς και απόλυσης,

δ. τις λεπτομέρειες των κοινοποιήσεων στους γονείς και στους ασκούντες την επιμέλεια του ανηλίκου σε κάθε είσοδο, της μεταφοράς ή απόλυσης του εφόσον υπάγεται στην ευθύνη τους κατά τον χρόνο της κράτησης,

ε. οι λεπτομέρειες των γνωστών προβλημάτων φυσικής και πνευματικής υγείας, συμπεριλαμβανομένης και της χρήσης αλκοόλ και ψυχοτρόπων ουσιών.

22. Οι πληροφορίες για την είσοδο, εγκατάσταση, μεταφορά ή απόλυση παρέχονται χωρίς καθυστέρηση στους γονείς και στους ασκούντες την επιμέλεια ή στους εγγύτερους συγγενείς του ενδιαφερόμενου ανηλίκου.

23. Το συντομότερο δυνατόν μετά την είσοδο συντάσσονται πλήρεις εκθέσεις και όλες οι σχετικές πληροφορίες για την προσωπική κατάσταση κάθε ανηλίκου υποβάλλονται στην διεύθυνση του καταστήματος.

24. Κατά την είσοδο, οι ανήλικοι ενημερώνονται εγγράφως και σε γλώσσα που κατανοούν για τους κανόνες που ρυθμίζουν την κράτησή τους καθώς και για τα δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις τους. Ενημερώνονται επίσης για την διεύθυνση της αρχής που είναι αρμόδια να εισακούει παράπονα, καθώς και για τις διευθύνσεις των δημοσίων ή ιδιωτικών οργανισμών και οργανώσεων που παρέχουν νομική υποστήριξη. Για τους αναλφάβητους ανήλικους ή για όσους δεν κατανοούν την γλώσσα εγγράφως οι παραπάνω πληροφορίες πρέπει να κοινοποιούνται με τρόπο που να διασφαλίζει την πλήρη κατανόησή τους.

25. Παρέχεται σε όλους τους ανήλικους βοήθεια ώστε να κατανοούν τους κανονισμούς που ρυθμίζουν την εσωτερική οργάνωση του καταστήματος, τους σκοπούς και την μεθοδολογία της φροντίδας που παρέχεται, τις πειθαρχικές προϋποθέσεις και διαδικασίες, άλλες επιτρεπόμενες μεθόδους αναζήτησης πληροφοριών και υποβολής παραπόνων καθώς και όλα τα άλλα θέματα τα οποία είναι αναγκαία ώστε να κατανοούν πλήρως τα δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις τους κατά την κράτηση.

26. Η μεταφορά των ανηλίκων πραγματοποιείται με δαπάνη της διοίκησης με κατάλληλο αερισμό και φωτισμό, σε συνθήκες ανθρώπινες και αξιοπρεπείς. Οι ανήλικοι δεν μεταφέρονται αυθαίρετα από το ένα κατάστημα στο άλλο.

Γ. Εγκατάσταση

27. Το συντομότερο δυνατόν μετά την είσοδο, κάθε ανήλικος εξετάζεται και συντάσσεται ψυχολογική και κοινωνική αναφορά που περιλαμβάνει όλους τους παράγοντες που έχουν σχέση με την ειδική μορφή και το επίπεδο της φροντίδας και του προγράμματος που απαιτείται να του παρασχεθεί. Αυτή η έκθεση, μαζί με την έκθεση που συντάσσεται από τον ιατρό, που εξέτασε τον ανήλικο κατά την εισαγωγή του στο κατάστημα, κατατίθενται στον διευθυντή του καταστήματος προκειμένου να προσδιορισθεί ο ακριβής χώρος εγκατάστασης του ανηλίκου στο κατάστημα καθώς και η ειδική μορφή και το επίπεδο της φροντίδας και του προγράμματος που πρέπει να ακολουθηθεί για την περίπτωσή του. Όταν απαιτείται ειδική μεταχείριση αποκατάστασης και η διάρκεια παραμονής στο κατάστημα το επιτρέπει, το ειδικευμένο προσωπικό του καταστήματος ετοιμάζει έγγραφο εξατομικευμένο σχέδιο μεταχείρισης, όπου διευκρινίζονται οι στόχοι της μεταχείρισης, τα χρονικά πλαίσια, τα μέσα, τα στάδια και οι προθεσμίες στις οποίες πρέπει να επιτευχθούν οι στόχοι.

28. Η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας των ανηλίκων λαμβάνει χώρα μόνον υπό συνθήκες που ανταποκρίνονται στις ειδικές ανάγκες τους, στο καθεστώς τους και στα ειδικά αιτήματά τους, σύμφωνα με την ηλικία τους, την προσωπικότητά τους, το φύλο και τον τύπο του εγκλήματος καθώς και με την φυσική και πνευματική τους υγεία, και που εξασφαλίζουν την προ-

στασία τους από βλαβερές επιρροές και από επικίνδυνες καταστάσεις. Το κύριο κριτήριο για τον διαχωρισμό των διαφόρων κατηγοριών των ανήλικων που στερούνται της προσωπικής τους ελευθερίας είναι ο τύπος της φροντίδας που ανταποκρίνεται καλλίτερα στις ειδικές ανάγκες των ενδιαφερόμενων ατόμων και η προστασία της φυσικής, πνευματικής και ηθικής ακεραιότητάς και ευημερίας τους.

29. Σε όλα τα καταστήματα στέρησης της προσωπικής ελευθερίας οι ανήλικες πρέπει να κρατούνται χωριστά από τους ενήλικες, εκτός αν είναι μέλη της ίδιας οικογένειας. Υπό ελεγχόμενες συνθήκες οι ανήλικες δυνατόν να συναναστρέφονται με ενήλικες ως μέρος ειδικού προγράμματος που έχει αποδειχθεί ωφέλιμο για τον ενδιαφερόμενο ανήλικο.

30. Πρέπει να δημιουργηθούν ανοικτά καταστήματα κράτησης για τους ανήλικους. Πρόκειται για καταστήματα χωρίς ή με ελάχιστα μέτρα ασφαλείας. Ο πληθυσμός σε αυτούς τους χώρους πρέπει να είναι μικρού αριθμού. Ο αριθμός των ανήλικων που κρατούνται σε κλειστά καταστήματα πρέπει να είναι μικρός ώστε να επιτρέπει την μεμονωμένη μεταχείριση της κάθε περίπτωσης. Τα καταστήματα κράτησης ανήλικων πρέπει να είναι αποκεντρωμένα και μικρού μεγέθους ώστε να διευκολύνεται η πρόσβαση και η επικοινωνία μεταξύ των ανήλικων και των οικογενειών τους. Μπορεί να δημιουργηθούν μικρής δύναμης καταστήματα και να ενσωματωθούν στο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον της κοινότητας.

Δ. Φυσικό περιβάλλον και συνθήκες στέγασης

31. Οι ανήλικοι που στερούνται της ελευθερίας τους δικαιούνται όλων των υπηρεσιών και διευκολύνσεων που πληρούν τις προϋποθέσεις της υγείας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

32. Ο σχεδιασμός των σωφρονιστικών καταστημάτων ανήλικων και το φυσικό περιβάλλον πρέπει να εναρμονίζονται, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στις ανάγκες του ανήλικου για ιδιωτικότητα, ευαισθησία, δραστηριοποίηση, ευκαιρίες συνεύρεσης με άλλους ανήλικους, και συμμετοχή στον αθλητισμό, φυσική άσκηση και δραστηριότητες ψυχαγωγίας. Ο σχεδιασμός και η εσωτερική διαρρύθμιση των σωφρονιστικών καταστημάτων ανήλικων πρέπει να είναι τέτοιοι ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος πυρκαγιάς και να εξασφαλίζεται η εκκένωση σε σύντομο χρόνο. Πρέπει να υπάρχει αποτελεσματικό σύστημα ειδοποίησης για την περίπτωση πυρκαγιάς, καθώς και τυπικές και αποτελεσματικές διαδικασίες που διασφαλίζουν την ασφάλεια των ανήλικων. Τα καταστήματα κράτησης των ανήλικων δεν πρέπει να βρίσκονται σε περιοχές όπου υπάρχουν γνωστά προβλήματα υγείας, ή άλλοι κίνδυνοι.

33. Για τις συνθήκες ύπνου συνιστώνται μικροί θάλαμοι ή μεμονωμένα υπνοδωμάτια, λαμβάνοντας πάντα υπόψη τα τοπικά κριτήρια. Κατά την διάρκεια των ωρών του ύπνου υπάρχει τακτική, διακριτική επίβλεψη όλων σχετικών χώρων του καταστήματος, συμπεριλαμβανομένων των μεμονωμένων υπνοδωματίων και των θαλάμων ύπνου, προκειμένου να διασφαλίζεται η ασφάλεια του κάθε ανήλικου. Προβλέπεται για κάθε ανήλικο, σύμφωνα με τα εντόπια ή τα εθνικά κριτήρια χωριστός και ικανός χώρος ύπνου, που διατηρείται καθαρός, τηρείται σε τάξη και εξασφαλίζεται η καθαριότητά του.

34. Οι εγκαταστάσεις υγιεινής βρίσκονται σε κατάλληλο σημείο, και πληρούν ικανά κριτήρια, ώστε να παρέχεται σε κάθε ανήλικο η δυνατότητα να ικανοποιεί τις φυσικές του ανάγκες ιδιωτικά, και με τρόπο καθαρό και αξιοπρεπή.

35. Η κατοχή προσωπικών αντικειμένων αποτελεί βασικό στοιχείο του δικαιώματος σε ιδιωτική ζωή και είναι ουσιαστικό για την ευημερία του ανήλικου. Το δικαίωμα κάθε ανήλικου να κατέχει προσωπικά αντικείμενα και να τα αποθηκεύει σε κατάλληλο χώρο πρέπει να αναγνωρίζεται και να τυγχάνει απόλυτου σεβασμού. Τα προσωπικά αντικείμενα που δεν επιθυμεί να κρατήσει ο ανήλικος ή τα οποία κρατούνται από την διεύθυνση του καταστήματος πρέπει να φυλάσσονται ασφαλώς. Στην περίπτωση αυτή συντάσσεται κατάλογος που υπογράφεται από τον ανήλικο. Ανα-

λαμβάνονται πρωτοβουλίες ώστε αυτά τα αντικείμενα να διατηρούνται σε καλή κατάσταση. Όλα τα αντικείμενα και τα χρήματα παραδίδονται στον ανήλικο κατά την απόλυσή του, εκτός αν του επιτρέπεται να δαπανήσει χρήματα ή να αποστείλει αντικείμενα εκτός του καταστήματος. Στην περίπτωση που ο ανήλικος λαμβάνει ή έχει στην κατοχή του φάρμακα, ο ιατρός πρέπει να αποφασίσει για την χρήση των φαρμάκων αυτών.

36. Στο μέτρο του δυνατού, οι ανήλικες δικαιούνται να χρησιμοποιούν τα δικά τους είδη ένδυσης. Τα καταστήματα κράτησης διασφαλίζουν ότι κάθε ανήλικος έχει προσωπικά είδη ένδυσης κατάλληλα για το κλίμα, που του εξασφαλίζουν καλή υγεία, και τα οποία σε καμμία περίπτωση δεν είναι εξευτελιστικά ή απάνθρωπα. Στους ανήλικους που μεταφέρονται από άλλο κατάστημα ή που εγκαταλείπουν το σωφρονιστικό κατάστημα επιτρέπεται να φορούν τα δικά τους είδη ένδυσης.

37. Κάθε σωφρονιστικό κατάστημα εξασφαλίζει ότι κάθε ανήλικος λαμβάνει τροφή κατάλληλα προετοιμασμένη, σε τακτικές ώρες γευμάτων, ποιότητας και ποσότητας που ικανοποιούν τα κριτήρια της διαιτητικής, της υγιεινής και της υγείας, και στο μέτρο του δυνατού, τις θρησκευτικές και πολιτιστικές απαιτήσεις του. Καθαρό πόσιμο νερό πρέπει να είναι οποτεδήποτε διαθέσιμο στους ανήλικους.

E. Εκπαίδευση, επαγγελματική επιμόρφωση και εργασία

38. Κάθε ανήλικος που βρίσκεται στην ηλικία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης δικαιούται εκπαίδευσης που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του και στις ικανότητες του, σχεδιασμένης με σκοπό την κοινωνική του επανένταξη. Αυτή η εκπαίδευση παρέχεται εκτός του καταστήματος κράτησης σε κοινοτικά σχολεία αν αυτό είναι δυνατόν, και σε κάθε περίπτωση, από ειδικευμένους δασκάλους μέσω προγραμμάτων ενσωματωμένων στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας ώστε, μετά την απόλυση, οι ανήλικοι να μπορούν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους χωρίς δυσκολία. Ειδική προσοχή πρέπει να αποδοθεί από την διεύθυνση του καταστήματος κράτησης στην εκπαίδευση των αλλοδαπών ανηλίκων ή των ανηλίκων με ειδικές πολιτιστικές ή εθνικές ανάγκες. Οι ανήλικοι που είναι αναλφάβητοι ή έχουν προβλήματα στην εκμάθηση δικαιούνται ειδικής εκπαίδευσης.

39. Οι ανήλικοι που βρίσκονται σε ηλικία μεγαλύτερη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και επιθυμούν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους πρέπει να μπορούν και να ενθαρρύνονται να συνεχίσουν τις σπουδές τους και καταβάλλεται κάθε προσπάθεια για την πρόσβασή τους σε κατάλληλα εκπαιδευτικά προγράμματα.

40. Τα διπλώματα ή τα πιστοποιητικά εκπαίδευσης που χορηγούνται στους ανήλικους κατά την διάρκεια κράτησής τους δεν περιέχουν σε καμμία περίπτωση ένδειξη ότι η ανήλικος στερήθηκε της προσωπικής του ελευθερίας.

41. Κάθε σωφρονιστικό κατάστημα παρέχει πρόσβαση σε βιβλιοθήκη που περιλαμβάνει εκπαιδευτικά και ψυχαγωγικά βιβλία καθώς και περιοδικά κατάλληλα για ανήλικους, που πρέπει να ενθαρρύνονται και να μπορούν να τα χρησιμοποιούν.

42. Κάθε ανήλικος δικαιούται επαγγελματικής επιμόρφωσης σε αντικείμενα που μπορούν να τον προετοιμάσουν για την μελλοντική του απασχόληση.

43. Με ειδική αναφορά στην κατάλληλη επαγγελματική επιλογή και στις προϋποθέσεις της θεσμικής διοίκησης, παρέχεται στους ανήλικους η δυνατότητα να επιλέγουν την μορφή της εργασίας που επιθυμούν να απασχοληθούν.

44. Όλα τα εθνικά και διεθνή κριτήρια προστασίας της παιδικής εργασίας και των νεαρών εργαζομένων εφαρμόζονται και στους ανήλικους που στερούνται της προσωπικής τους ελευθερίας.

45. Όταν είναι δυνατόν, παρέχεται στους ανήλικους η ευκαιρία να εργάζονται επ' αμοιβή, στο μέτρο του δυνατού στα πλαίσια της τοπικής κοινωνίας, ως συμπλήρωμα στην επαγγελματική τους επιμόρφωση προκειμένου να ενισχυθεί η δυνατότητα ανεύρεσης κατάλληλης εργασίας όταν θα επιστρέψουν στο κοινωνικό τους περιβάλλον. Ο τύπος της εργασίας πρέπει να είναι τέτοιας μορφής ώστε να παρέχεται η κατάλληλη επιμόρφωση που θα είναι ωφέλιμη για τους ανήλικους μετά την απόλυσή τους από τα καταστήματα κράτησης. Η οργάνωση και οι μέθοδοι της εργασίας που παρέχεται στα καταστήματα κράτησης πρέπει να ομοιάζει στο μέτρο του δυνατού στην οργάνωση και τις μεθόδους της εργασίας εκτός του καταστήματος, ώστε να προετοιμάζονται οι ανήλικοι για τις συνθήκες κανονικής επαγγελματικής ζωής.

46. Κάθε ανήλικος που απασχολείται δικαιούται δίκαιης αμοιβής. Το συμφέρον των ανηλίκων και η επαγγελματική τους επιμόρφωση δεν εξαρτώνται από το κέρδος που αποκομίζει το σωφρονιστικό κατάστημα ή τρίτο μέρος. Μέρος των κερδών του ανήλικου αποταμιεύεται ώστε να αποτελεί το χρηματικό ποσό που θα του παραδοθεί όταν απολυθεί. Ο ανήλικος δικαιούται να χρησιμοποιήσει τα χρήματα που κερδίζει για την αγορά αγαθών προσωπικής του χρήσης ή για να αποζημιώσει το θύμα του εγκλήματος που διέπραξε ή για να τα αποστείλει στην οικογένειά του ή σε άλλα πρόσωπα εκτός του σωφρονιστικού καταστήματος.

ΣΤ. Ψυχαγωγία

47. Κάθε ανήλικος δικαιούται επαρκούς χρόνου για καθημερινή ψυχαγωγική και φυσική άσκηση, ελεύθερη άσκηση, σε ανοικτό χώρο, όταν το επιτρέπουν οι καιρικές συνθήκες. Για τις δραστηριότητες αυτές διατίθενται κατάλληλοι χώροι, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός. Κάθε ανήλικος έχει επιπλέον χρόνο για τις καθημερινές ψυχαγωγικές δραστηριότητες, όπου αφιερώνεται, εφόσον το επιθυμεί στην ανάπτυξη των χειρωνακτικών και έντεχνων ικανοτήτων του. Το σωφρονιστικό κατάστημα εξασφαλίζει ότι κάθε ανήλικος είναι φυσικά ικανός να συμμετέχει στα διαθέσιμα προγράμματα της φυσικής εκπαίδευσης. Στους ανήλικους που το έχουν ανάγκη παρέχεται θεραπευτική φυσική εκπαίδευση υπό ιατρική επίβλεψη.

Ζ. Θρησκεία

48. Επιτρέπεται σε κάθε ανήλικο να ικανοποιεί τις ανάγκες της θρησκευτικής και πνευματικής του ζωής, ειδικότερα παρακολουθώντας τις τελετουργίες ή τις συναντήσεις που πραγματοποιούνται στο σωφρονιστικό κατάστημα ή διεξάγοντας τις δικές του τελετουργίες και έχοντας στην κατοχή του τα απαραίτητα βιβλία ή είδη της θρησκείας του και τις οδηγίες της ομάδας του. Αν στο σωφρονιστικό κατάστημα κρατούνται πολλοί ανήλικοι μιας συγκεκριμένης θρησκείας, διορίζονται ένας ή περισσότεροι ειδικευμένοι αντιπρόσωποι αυτής της θρησκείας ή εγκρίνονται ή επιτρέπονται οι τελέσεις λειτουργιών σε τακτά διαστήματα καθώς και οι κατ' ιδίαν επισκέψεις ιερέων σε ανήλικους μετά από αίτηση των τελευταίων. Κάθε ανήλικος δικαιούται να δέχεται επισκέψεις από αντιπρόσωπο του θρησκευόμενου της επιλογής του, καθώς και να μην συμμετέχει σε θρησκευτικές λειτουργίες και να απόσχει με ελεύθερη βούληση της θρησκευτικής εκπαίδευσης, συμβουλευτικής ή κατήχησης.

Η. Ιατρική Φροντίδα

49. Κάθε ανήλικος δικαιούται της κατάλληλης ιατρικής φροντίδας, τόσο προληπτικής όσο και θεραπευτικής, συμπεριλαμβανομένης οδοντιατρικής, οφθαλμολογικής και πνευματικής ιατρικής φροντίδας καθώς και των φαρμακευτικών προϊόντων και ειδικών διαιτητικών προγραμμάτων που συνιστώνται ιατρικά. Αυτή η ιατρική φροντίδα, όταν είναι δυνατόν, παρέχεται στους κρατούμενους ανήλικους με τις κατάλληλες ιατρικές διευκολύνσεις και υπηρεσίες της κοινότητας στην

οποία βρίσκεται το σωφρονιστικό κατάστημα, προκειμένου να αποφευχθεί ο στιγματισμός των ανήλικων και να προαχθεί ο αυτοσεβασμός και η ενσωμάτωση του ανήλικου στην κοινότητα.

50. Κάθε ανήλικος δικαιούται να εξετάζεται από ιατρό αμέσως μετά την είσοδό του στο σωφρονιστικό κατάστημα, προκειμένου να καταγραφεί κάθε απόδειξη προηγούμενης κακομεταχείρισης και να προσδιοριστεί κάθε φυσική ή πνευματική κατάσταση που απαιτεί ιατρική προσοχή.

51. Οι ιατρικές υπηρεσίες που παρέχονται στους ανήλικους αποσκοπούν στην γνωμάτευση και στην θεραπεία κάθε φυσικής ή πνευματικής ασθένειας, βλάβης ή κάθε άλλης κατάστασης που δυνατόν να εμποδίσει την ενσωμάτωση του ανήλικου στην κοινωνία. Κάθε σωφρονιστικό κατάστημα για ανήλικους έχει άμεση πρόσβαση στις κατάλληλες ιατρικές διευκολύνσεις και εξοπλισμό, ανάλογα με τον αριθμό και τις απαιτήσεις των κρατούμενων και του προσωπικού που είναι εκπαιδευμένο στην προληπτική ιατρική και στην αντιμετώπιση των επειγόντων περιστατικών υγείας. Κάθε ανήλικος που νοσεί, που παραπονείται για ασθένεια ή που παρουσιάζει συμπτώματα φυσικών ή πνευματικών δυσλειτουργιών δικαιούται ιατρικής εξέτασης.

52. Κάθε ιατρός που πιστεύει βάσιμα ότι η φυσική ή η πνευματική υγεία του ανήλικου έχει ή πρόκειται να παρουσιάσει επιδείνωση λόγω της συνεχιζόμενης κράτησης, λόγω απεργίας πείνας ή οποιασδήποτε άλλης συνθήκης της κράτησης οφείλει να αναφέρει αμέσως το γεγονός στον διευθυντή του σωφρονιστικού καταστήματος καθώς και στην ανεξάρτητη αρχή που είναι αρμόδια για την διασφάλιση της ευημερίας των ανηλίκων.

53. Ο ανήλικος που υποφέρει από πνευματική ασθένεια δικαιούται της κατάλληλης θεραπείας σε ειδικευμένο φορέα υπό ανεξάρτητη ιατρική διοίκηση. Αναλαμβάνεται πρωτοβουλία, σε συνεννόηση με τους αρμόδιους φορείς ώστε να εξασφαλισθεί κάθε αναγκαία παρακολούθηση της πνευματικής υγείας του μετά την απόλυση.

54. Τα σωφρονιστικά καταστήματα εφαρμόζουν ειδικά προγράμματα πρόληψης ως προς την χρήση των ναρκωτικών και προγράμματα αποκατάστασης που διενεργούνται από ειδικευμένο προσωπικό. Αυτά τα προγράμματα λαμβάνουν υπόψη την ηλικία, το φύλο και άλλους παράγοντες που αφορούν τον ενδιαφερόμενο ανήλικο, διευκολύνσεις αποτοξίνωσης και εφαρμόζονται από υπηρεσίες επανδρωμένες με ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό στην μεταχείριση των ανηλίκων που εξαρτώνται από τα ναρκωτικά ή από το αλκοόλ.

55. Τα φάρμακα παρέχονται μόνον για την αναγκαία θεραπεία με ιατρική συνταγή, και όταν είναι δυνατόν, αφού ο ενδιαφερόμενος ανήλικος έχει συγκατατεθεί προς τούτο. Ειδικότερα, δεν παρέχονται με σκοπό να αναγκάζεται ο ανήλικος να δώσει πληροφορίες ή με σκοπό να ομολογήσει, ως τιμωρία ή ως μέσο εξαναγκασμού. Οι ανήλικοι δεν πρέπει ποτέ να είναι πειραματόζωα στην χρήση των φαρμάκων και στην θεραπευτική αγωγή. Η διαχείριση των φαρμάκων ανατίθεται και διενεργείται από ειδικευμένο ιατρικό προσωπικό.

Θ. Γνωστοποίηση ασθένειας, βλάβης και θανάτου

56. Η οικογένεια ή οι ασκούντες την επιμέλεια του ανήλικου καθώς και κάθε άλλο πρόσωπο που υποδεικνύεται από τον ανήλικο δικαιούνται, μετά από αίτησή τους, να ενημερώνονται για την κατάσταση καθώς και για κάθε σημαντική αλλαγή στην πορεία της υγείας του. Ο διευθυντής του σωφρονιστικού καταστήματος οφείλει να ενημερώνει αμέσως την οικογένεια ή τον ασκούντα την επιμέλεια του ενδιαφερόμενου ανήλικου ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο υπέδειξε ο ανήλικος, στην περίπτωση θανάτου, ασθένειας του ανήλικου που απαιτεί την μεταφορά του σε ιατρικό κέντρο εκτός του σωφρονιστικού καταστήματος ή κατάστασης που απαιτεί κλινική φροντίδα εντός του σωφρονιστικού καταστήματος για περισσότερο από σαράντα οκτώ ώρες. Η ενημέρωση αυτή παρέχεται επίσης στις προξενικές αρχές του Κράτους της ιθαγένειας του αλλοδαπού ανήλικου.

57. Σε περίπτωση θανάτου του ανήλικου κατά την διάρκεια της στέρησης της προσωπικής του ελευθερίας, οι εγγύτεροι συγγενείς δικαιούνται να ελέγξουν το πιστοποιητικό θανάτου, να δουν τη σορό και να προσδιορίσουν τον τρόπο παραλαβής της σωρού. Σε περίπτωση θανάτου του ανήλικου κατά την διάρκεια της κράτησης διενεργείται εξέταση για τις αιτίες του θανάτου: στην έκθεση αυτή δικαιούνται να έχουν πρόσβαση οι εγγύτεροι συγγενείς. Αυτή η εξέταση μπορεί επίσης να διενεργηθεί όταν ο θάνατος του ανήλικου επέρχεται μέσα στο εξάμηνο από της ημερομηνίας απόλυσής του από το σωφρονιστικό κατάστημα και εφόσον βάσιμα πιστεύεται ότι ο θάνατος σχετίζεται με την περίοδο κράτησής του.

58. Κάθε ανήλικος δικαιούται να ενημερώνεται εγκαίρως για το θάνατο, την σοβαρή ασθένεια ή βλάβη κάθε μέλους του στενού οικογενειακού του κύκλου και του παρέχεται η δυνατότητα να παραστεί στην κηδεία του νεκρού ή στο προσκέφαλο σοβαρά νοσούντος συγγενούς του.

I. Επικοινωνία με το ευρύτερο περιβάλλον

59. Παρέχεται κάθε μέσο για να εξασφαλισθεί ότι οι ανήλικοι έχουν την κατάλληλη επικοινωνία με το ευρύτερο, εκτός του σωφρονιστικού καταστήματος, περιβάλλον, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του δικαιώματος τους σε δίκαιη και ανθρώπινη μεταχείριση και είναι ουσιαστικό για την προετοιμασία επιστροφής τους στην κοινωνία. Επιτρέπεται στους ανήλικους να επικοινωνούν με τις οικογένειές τους, τους φίλους τους και άλλα πρόσωπα ή αντιπροσώπους σοβαρών οργανώσεων εκτός του σωφρονιστικού καταστήματος, να εγκαταλείπουν το σωφρονιστικό κατάστημα προκειμένου να επισκεφθούν το σπίτι τους και την οικογένειά τους και να λαμβάνουν ειδική άδεια για να εγκαταλείπουν το σωφρονιστικό κατάστημα για λόγους εκπαίδευσης, επαγγελματικής επιμόρφωσης ή για άλλους σημαντικούς λόγους. Εφόσον ο ανήλικος εκτίει ποινή, ο χρόνος που διανύεται εκτός του σωφρονιστικού καταστήματος υπολογίζεται ως χρόνος της έκτισης της ποινής.

60. Κάθε ανήλικος δικαιούται να δέχεται τακτές και ελεύθερες επισκέψεις, κατ' αρχήν μια φορά την εβδομάδα και όχι λιγότερο από μια φορά τον μήνα, σε συνθήκες που εξασφαλίζουν την ανάγκη του ανήλικου για ιδιωτική ζωή, επικοινωνία και απεριόριστη επικοινωνία με την οικογένεια και τον συνήγορο υπεράσπισης.

61. Κάθε ανήλικος δικαιούται να επικοινωνεί γραπτώς ή τηλεφωνικώς τουλάχιστον δύο φορές την εβδομάδα με πρόσωπο της επιλογής του, εκτός αν υπάρχει νόμιμα επιβεβλημένος περιορισμός: του παρέχεται κάθε υποστήριξη προκειμένου να ασκεί πραγματικά αυτό το δικαίωμα. Κάθε ανήλικος δικαιούται να παραλαμβάνει αλληλογραφία.

62. Οι ανήλικοι δικαιούνται τακτής ενημέρωσης για την επικαιρότητα, διαβάζοντας εφημερίδες, περιοδικά και άλλες εκδόσεις, έχοντας πρόσβαση στα ραδιο-τηλεοπτικά προγράμματα και στον κινηματογράφο καθώς και με επισκέψεις αντιπροσώπων νόμιμων οργανώσεων ή οργανισμών που ενδιαφέρουν τον ανήλικο.

K. Περιορισμοί στο φυσικό εξαναγκασμό και στην χρήση βίας

63. Η προσφυγή σε μέσα φυσικού εξαναγκασμού και χρήσης βίας για οποιοδήποτε λόγο απαγορεύεται εκτός από την περίπτωση που αποτυπώνεται στο κανόνα 64 παρακάτω.

64. Μέσα εξαναγκασμού και βίας δυνατόν να χρησιμοποιηθούν σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν όλοι οι άλλοι μέθοδοι ελέγχου εφαρμόστηκαν και απέτυχαν και μόνο εφόσον επιτρέπεται ρητά και διευκρινίζεται από τον νόμο και από τους κανονισμούς. Η χρήση τους δεν πρέπει να είναι απάνθρωπη ή εξευτελιστική, και εφαρμόζονται για το συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα. Με διαταγή του διευθυντή του σωφρονιστικού καταστήματος, τα μέσα αυτά δυνατόν να επιβλη-

θούν προκειμένου να αποτραπεί αυτο-τραυματισμός των ανηλίκων, ο τραυματισμός άλλων ανηλίκων και για την προστασία της περιουσίας από σοβαρές καταστροφές. Στις περιπτώσεις αυτές ο διευθυντής υποχρεούται να συμβουλευεται το ιατρικό και το υπόλοιπο ενδιαφερόμενο προσωπικό και να αναφέρει στην ανώτερη διοικητική αρχή.

65. Απαγορεύεται στο σωφρονιστικό κατάστημα κράτησης ανηλίκων η κατοχή και η χρήση όπλων από το προσωπικό.

Λ. Πειθαρχικές διαδικασίες

66. Κάθε πειθαρχικό μέτρο και διαδικασία αποσκοπούν στην διατήρηση της ασφαλούς και της τακτικής κοινοτικής ζωής και συμβιβάζονται με την αναγνώριση της εγγενούς αξιοπρέπειας του ανήλικου και των θεμελιωδών στόχων της φροντίδας που παρέχεται στον ανήλικο στο σωφρονιστικό κατάστημα, υπαγορευόμενοι από αίσθημα δικαιοσύνης, αυτο-σεβασμού και σεβασμού των βασικών δικαιωμάτων κάθε ανθρώπου.

67. Όλα τα πειθαρχικά μέτρα που αποτελούν σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση απαγορεύονται αυστηρά, συμπεριλαμβανομένων της σωματικής τιμωρίας, του εγκλεισμού σε σκοτεινό κελί, της απομόνωσης ή κάθε άλλης τιμωρίας που μπορεί να πλήξει την φυσική και πνευματική ακεραιότητα του ενδιαφερόμενου ανήλικου. Σε κάθε περίπτωση απαγορεύονται η μείωση της διατροφής και ο περιορισμός ή η άρνηση επικοινωνίας με τα μέλη της οικογένειας. Η εργασία αντιμετωπίζεται πάντα ως ένα εκπαιδευτικό εργαλείο και μέσο για την προαγωγή του αυτό-σεβασμού του ανήλικου κατά την προετοιμασία του για την κοινωνική επανένταξή του και δεν επιβάλλεται ως πειθαρχική κύρωση. Κανένας ανήλικος δεν υπόκειται πειθαρχικές κυρώσεις περισσότερο από μία φορά για το ίδιο πειθαρχικό αδίκημα. Απαγορεύονται οι συλλογικές κυρώσεις.

68. Η νομοθεσία ή οι κανονισμοί που υιοθετούνται από την αρμόδια διοικητική αρχή περιλαμβάνουν κανόνες που λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες του σωφρονιστικού καταστήματος ανηλίκων και αφορούν τις παρακάτω ανάγκες και δικαιώματα των ανηλίκων :

- α. συμπεριφορά που αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα,
- β. μορφή και διάρκεια των πειθαρχικών κυρώσεων που είναι δυνατόν να επιβληθούν,
- γ. την αρχή που είναι αρμόδια να επιβάλλει τις πειθαρχικές κυρώσεις,
- δ. την αρχή που είναι αρμόδια να εξετάσει αίτημα προσφυγής.

69. Έκθεση που αναφέρεται σε μη πειθαρχημένη συμπεριφορά υποβάλλεται προσηκόντως στην αρμόδια αρχή: η αρχή αυτή υποχρεούται να αποφασίσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση. Η αρμόδια αρχή οφείλει προβεί σε λεπτομερειακή εξέταση της περίπτωσης.

70. Σε κανένα ανήλικο δεν επιβάλλεται πειθαρχική ποινή, εκτός από την περίπτωση αυστηρής εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας και κανονισμών. Σε κανένα ανήλικο δεν επιβάλλεται πειθαρχική ποινή αν δεν έχει ενημερωθεί για την παράβαση που κατηγορείται ότι διέπραξε με τρόπο κατάλληλο και απόλυτα κατανοητό γι' αυτόν, και αν δεν του έχει δοθεί η δυνατότητα να υπερασπιστεί το εαυτό του, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος να προσφύγει σε αρμόδια ανεξάρτητη αρχή. Πρέπει να τηρούνται πλήρη αρχεία για όλες τις πειθαρχικές διαδικασίες.

71. Η άσκηση πειθαρχικού έργου δεν ανατίθεται σε ανήλικους, εκτός από τις περιπτώσεις επίβλεψης ειδικών κοινωνικών, εκπαιδευτικών ή αθλητικών δραστηριοτήτων ή προγραμμάτων αυτό-διαχείρισης.

Μ. Επίβλεψη και παράπονα

72. Ειδικευμένοι επιθεωρητές ή αντίστοιχη νόμιμα συσταθείσα αρχή που δεν ανήκει στην διοίκηση του σωφρονιστικού καταστήματος έχουν την αρμοδιότητα να διενεργούν επιθεωρήσεις

σε τακτική βάση καθώς και μη προγραμματισμένες επιθεωρήσεις με δική τους πρωτοβουλία απολαμβάνοντας εγγυήσεων πλήρους ανεξαρτησίας κατά την άσκηση του έργου τους. Οι επιθεωρητές δικαιούνται απεριόριστη πρόσβαση σε όλα τα πρόσωπα που απασχολούνται ή που εργάζονται στο σωφρονιστικό κατάστημα όπου κρατούνται οι ανήλικοι, σε όλους τους ανήλικους και σε όλα τα αρχεία των σωφρονιστικών καταστημάτων.

73. Ειδικευμένοι ιατροί, που συνεργάζονται με την επιβλέπουσα αρχή ή με υπηρεσίες της δημόσιας υγείας συμμετέχουν στις επιθεωρήσεις, για να αξιολογήσουν την συμμόρφωση με τους κανόνες που αφορούν το φυσικό περιβάλλον, την υγιεινή, τις συνθήκες διαβίωσης, την τροφή, την άσκηση και τις ιατρικές υπηρεσίες καθώς και κάθε άλλη άποψη ή συνθήκες της ζωής στο σωφρονιστικό κατάστημα που αφορούν την φυσική και την πνευματική υγεία των ανηλίκων. Κάθε ανήλικος δικαιούται να συνομιλήσει εμπιστευτικά με την επιβλέπουσα αρχή.

74. Μετά το τέλος της επιθεώρησης, ο επιθεωρητής συντάσσει έκθεση. Η έκθεση περιλαμβάνει αξιολόγηση της συμμόρφωσης του σωφρονιστικού καταστήματος με τους ισχύοντες νόμους και τις σχετικές διατάξεις νόμων του εθνικού δικαίου, καθώς και συστάσεις για τα αναγκαία μέτρα που πρέπει να υιοθετηθούν προκειμένου να εξασφαλισθεί η συμμόρφωση με την εθνική νομοθεσία. Κάθε γεγονός που ανακαλύπτεται από την επιθεώρηση και που φαίνεται να αποτελεί ένδειξη παραβίασης των διατάξεων νόμου που αφορούν στα δικαιώματα των ανηλίκων ή στην λειτουργία του σωφρονιστικού καταστήματος ανηλίκων αναφέρεται στην αρμόδια αρχή για περαιτέρω εξέταση και άσκηση δίωξης.

75. Κάθε ανήλικος δικαιούται να υποβάλλει αιτήματα ή παράπονα στο διευθυντή του σωφρονιστικού καταστήματος και στους νόμιμους αντιπροσώπους του.

76. Κάθε ανήλικος δικαιούται, κατ' εφαρμογή της προβλεπόμενης διαδικασίας, να υποβάλει αίτημα ή παράπονα, χωρίς να λογοκριθεί, στην κεντρική διοίκηση, στην δικαστική αρχή ή σε κάθε άλλη αρχή και να ενημερώνεται χωρίς καθυστέρηση για την απάντηση επί του αιτήματός του ή του παραπόνου που υπέβαλε.

77. Καταβάλλονται προσπάθειες για υιοθέτηση του θεσμού του Επιτρόπου (Obdusman) που θα παραλαμβάνει και θα εξετάζει παράπονα που υποβάλλονται από ανήλικους που στερούνται της προσωπικής τους ελευθερίας και που θα υποστηρίζει την επίτευξη δίκαιης επίλυσης των προβλημάτων τους.

78. Κάθε ανήλικος δικαιούται να ζητήσει υποστήριξη από τα μέλη της οικογενείας του, τους νομικούς συμβούλους του, τις ανθρωπιστικές ομάδες ή άλλους, όταν είναι δυνατόν, προκειμένου να υποβάλει παράπονο. Στους αναλφάβητους ανήλικους παρέχεται η υποστήριξη, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, υπηρεσιών οργανώσεων ή οργανισμών του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα, που παρέχουν νομικές συμβουλές ή που είναι αρμόδιες να δέχονται παράπονα.

N. Κοινωνική Επανάταξη

79. Όλοι οι ανήλικοι επωφελούνται ρυθμίσεων που υπαγορεύουν την υποστήριξη της κοινωνικής, οικογενειακής, εκπαιδευτικής ή επαγγελματικής τους επανένταξης μετά την απόλυσή τους. Οι διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένης της έγκαιρης απόλυσης, καθώς και τα ειδικά μαθήματα αποσκοπούν στον στόχο αυτόν.

80. Οι αρμόδιες αρχές παρέχουν ή εξασφαλίζουν υπηρεσίες υποστήριξης των ανηλίκων στην κοινωνική τους επανένταξη και στην απάλειψη των σε βάρος τους προκαταλήψεων. Αυτές οι υπηρεσίες, εξασφαλίζουν, στο μέτρο του δυνατού, ότι παρέχονται στον ανήλικο η κατάλληλη κατοικία, απασχόληση, ένδυση και ικανά μέσα για την συντήρησή του μετά την απόλυσή του προκειμένου να διευκολυνθεί στην επιτυχία της κοινωνικής επανένταξης. Η άποψη των αντιπροσώπων των οργανώσεων που παρέχουν αυτές τις υπηρεσίες λαμβάνεται υπόψη. Επιπλέον οι

υπηρεσίες αυτές έχουν πρόσβαση στους ανήλικους όταν κρατούνται, με σκοπό να τους υποστηρίξουν, μετά την απόλυσή τους, στο στάδιο της κοινωνικής επανένταξης.

Ξ. Προσωπικό

81. Το προσωπικό πρέπει να είναι ειδικευμένο και να περιλαμβάνει ικανό αριθμό ειδικοτήτων όπως εκπαιδευτικούς, υπεύθυνους προγραμμάτων επαγγελματικής επιμόρφωσης, συμβούλους, κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχιάτρους και ψυχολόγους. Αυτές και άλλες ειδικότητες προσωπικού πρέπει να απασχολούνται στα σωφρονιστικά καταστήματα ανηλίκων σε βάση μόνιμη. Βέβαια, δεν αποκλείεται η μερική ή η εθελοντική απασχόληση όταν το επίπεδο της υποστήριξης και της εκπαίδευσης που παρέχεται είναι κατάλληλο και ωφέλιμο. Στα σωφρονιστικά καταστήματα απασχολείται κάθε θεραπευτικό, εκπαιδευτικό, ηθικό, πνευματικό και άλλο ανθρώπινο δυναμικό και εφαρμόζονται μορφές υποστήριξης που είναι κατάλληλες και διαθέσιμες στην κοινότητα, σύμφωνα με τις ατομικές ανάγκες και τα προβλήματα των κρατουμένων ανηλίκων.

82. Η διοίκηση φροντίζει για την προσεκτική επιλογή και πρόσληψη κάθε βαθμίδας και τύπου προσωπικού, αφού η διαχείριση των σωφρονιστικών καταστημάτων εξαρτάται από την ακεραιότητα, τον ανθρωπισμό, την δυνατότητα και την επαγγελματική ικανότητα του προσωπικού στην επικοινωνία του με τους ανήλικους καθώς και από την προσωπική καταλληλότητα για την απασχόληση αυτής της μορφής.

83. Προκειμένου να εξασφαλισθούν οι στόχοι αυτοί, το προσωπικό διορίζεται με κριτήρια επαγγελματικά απολαμβάνοντας των κατάλληλων αποδοχών προκειμένου να προσληφθούν τελικά οι κατάλληλοι άντρες και γυναίκες. Το προσωπικό των σωφρονιστικών καταστημάτων ανηλίκων ενθαρρύνεται συνεχώς να εκπληρώνει τα καθήκοντά του και τις υποχρεώσεις του με τρόπο ανθρωπιστικό, αφοσιωμένο, επαγγελματικό, δίκαιο και αποτελεσματικό, να συμπεριφέρεται συνεχώς με τρόπο που να αξίζει και να κερδίζει τον σεβασμό των ανηλίκων και να παρέχει στους ανήλικους ένα θετικό πρότυπο ρόλου και προοπτική.

84. Η διεύθυνση υιοθετεί μορφές οργάνωσης και διοίκησης που διευκολύνουν την επικοινωνία μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών και ειδικοτήτων του προσωπικού σε κάθε σωφρονιστικό κατάστημα, ώστε να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών που ασχολούνται με την φροντίδα των ανηλίκων καθώς και μεταξύ του προσωπικού και της διεύθυνσης με σκοπό να εξασφαλισθεί με την άμεση επαφή του προσωπικού με τους ανήλικους η δημιουργία συνθηκών κατάλληλων για την αποτελεσματική εκπλήρωση των καθηκόντων τους.

85. Το προσωπικό εκπαιδεύεται με τρόπο ώστε να είναι ικανό να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του αποτελεσματικά, και ειδικότερα εκπαιδεύεται στην παιδική ψυχολογία, στην παιδική πρόνοια και στα διεθνή κριτήρια και κανόνες των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του παιδιού, συμπεριλαμβανομένων και των παρόντων Κανόνων. Το προσωπικό καλλιεργεί και βελτιώνει τις γνώσεις του και την επαγγελματική του ικανότητα παρακολουθώντας ενδοϋπηρεσιακά μαθήματα εκπαίδευσης που οργανώνονται σε κατάλληλες περιόδους της επαγγελματικής ζωής.

86. Ο διευθυντής ενός σωφρονιστικού καταστήματος πρέπει να έχει τα κατάλληλα προσόντα για να εκπληρώνει το έργο αυτό, διοικητικές ικανότητες και την κατάλληλη εκπαίδευση και εμπειρία. Υποχρεούται να εκπληρώνει τα καθήκοντά του καθ' όλες τις εργάσιμες ώρες.

87. Κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων του, το προσωπικό των σωφρονιστικών καταστημάτων σέβεται και προστατεύει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα όλων των ανηλίκων, ως εξής :

α. κανένα μέλος του σωφρονιστικού καταστήματος ή του προσωπικού δεν πρέπει να προκαλεί, να ωθεί ή να ανέχεται πράξη βασανισμού ή άλλη πράξη σκληρής, απάνθρωπης, εξευτελιστικής μεταχείρισης, τιμωρίας, συμμόρφωσης ή πειθαρχίας υπό οποιοδήποτε πρόσχημα ή υπό οποιοδήποτε συνθήκες,

β. όλα τα μέλη του προσωπικού πρέπει να αντιτίθενται αυστηρά και να καταδικάζουν κάθε πράξη διαφθοράς, αναφέροντάς την χωρίς καθυστέρηση στις αρμόδιες αρχές,

γ. όλα τα μέλη του προσωπικού πρέπει να σέβονται τους παρόντες Κανόνες. Το προσωπικό που βάσιμα πιστεύει ότι έλαβε χώρα σοβαρή παραβίαση των παρόντων Κανόνων ή ότι υπήρξε απόπειρα παραβίασής τους αναφέρει το θέμα στην ανώτερη αρχή ή στα όργανα που είναι εξουσιοδοτημένα με αρμοδιότητες επανεξέτασης ή θεραπείας,

δ. όλα τα μέλη του προσωπικού οφείλουν να διασφαλίζουν την πλήρη προστασία της φυσικής και της πνευματικής υγείας των ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας από φυσική, σεξουαλική και συναισθηματική εκμετάλλευση και κατάχρηση και αναλαμβάνουν άμεση δράση προκειμένου να εξασφαλίζουν την ιατρική φροντίδα όταν αυτό απαιτείται,

ε. όλα τα μέλη του προσωπικού, σέβονται το δικαίωμα του ανήλικου σε ιδιωτική ζωή, και ειδικότερα, εγγυώνται για τον εμπιστευτικό χαρακτήρα όλων των στοιχείων που αφορούν τους ανήλικους ή τις οικογένειές τους και των οποίων έλαβαν γνώση λόγω της επαγγελματικής τους θέσης,

στ. όλα τα μέλη του προσωπικού αναζητούν τρόπους ελαχιστοποίησης των διαφορών μεταξύ της ζωής στην κοινωνία και της ζωής στο σωφρονιστικό κατάστημα η οποία ενέχει τον κίνδυνο μείωσης του οφειλόμενου σεβασμού στην αξιοπρέπεια των ανηλίκων ως ανθρωπίνων όντων.